

Ярославський С. Ю.,
аспірант, Київського університету
інтелектуальної власності та права

Законодавчий аспект інформації як об'єкту правовідносин в медичній сфері

У межах інформаційного права у сфері медицини важливо чітко визначити понятійний обсяг і видову структуру медичної інформації. Без системного розуміння її класифікації неможливо повноцінно аналізувати інформаційні процеси, що відбуваються у сфері охорони здоров'я. Виділення та опис конкретних видів інформації є необхідною передумовою для належного управління медичною інформаційною системою. Це знання дозволяє ефективно застосовувати адміністративні інструменти, адаптувати алгоритми використання інформаційних ресурсів і забезпечувати їх відповідність законодавчим вимогам. Крім того, таке розуміння є базою для виявлення й припинення порушень, пов'язаних із доступом, обробкою чи поширенням медичних даних. Отже, класифікація видів інформації ключовий елемент для формування прозорості та правової моделі інформаційної взаємодії в медицині.

Х. Терешко розглянула інформацію як об'єкт правовідносин у сфері медичного обслуговування, з акцентом на її зміст, ознаки та правовий режим. Класифікуються види медичної інформації за змістом, доступом та правовим статусом, виокремлюючи персональні (медичні, генетичні, біометричні), комерційні, статистичні, екологічні та службові дані. Особливу увагу приділено медичній інформації як конфіденційній, що потребує правового захисту та спеціального режиму обробки. Окреслено підходи до тлумачення понять «медична послуга» та «медична інформація», а також запропоновано удосконалення термінології чинного законодавства. Аналізується співвідношення медичних даних із даними, які з ними тісно пов'язані, та наголошується на необхідності збереження балансу між доступом до інформації й охороною прав суб'єктів. У підсумку підкреслюється важливість чіткої правової регламентації кожного виду інформації для ефективного управління медичною сферою та дотримання прав пацієнтів [1].

Згідно із Законом України «Про інформацію», об'єктом інформаційних правовідносин виступає інформація в будь-якій формі її існування, як матеріалізована, так і електронна. Закон визначає інформацію як будь-які відомості та/або дані, що можуть бути збережені або відображені незалежно від носія. Об'єкти інформаційних правовідносин у медичній сфері охоплюють широкий спектр видів інформації, зокрема персональні (медичні, генетичні, біометричні) дані, статистичну, екологічну, правову, соціологічну та інформацію про медичні послуги. Кожен з цих об'єктів має свій правовий режим доступу, обробки та захисту, з урахуванням особливостей медичної діяльності та чутливості персональних даних. Особливо захищеними є відомості про фізичну особу, зокрема стан здоров'я, які визнаються

конфіденційними й можуть бути використані лише за її згодою або у випадках, прямо передбачених законом. Загалом, правове регулювання об'єктів інформаційних правовідносин базується на принципах відкритості, достовірності, правомірності обігу інформації та захисту приватного життя [2].

Згідно із Законом України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» інформація виступає ключовим об'єктом правовідносин, що визначає зміст, форму та межі реалізації прав пацієнтів і обов'язків медичних працівників. Законодавство закріплює поняття медичної інформації як структурованих даних про стан здоров'я, діагнози, результати обстежень та інші медичні відомості, що підлягають уніфікованому обліку. Така інформація охоплює як фізичні, так і психічні аспекти здоров'я, а також обмеження життєдіяльності особи, що має значення для надання реабілітаційної чи медичної допомоги. Електронна система охорони здоров'я (eHealth) забезпечує обіг цієї інформації, автоматизуючи її створення, обробку, зберігання та обмін через відкритий API. Захист права на інформацію та її конфіденційність є важливим елементом дотримання етичних і правових стандартів у медичній сфері. Отже, інформація в системі охорони здоров'я це не лише засіб забезпечення безперервного надання медичних послуг, а й правова категорія, що гарантує реалізацію права людини на охорону здоров'я. [3].

В медичній інформатиці інформація як об'єкт наукового пізнання характеризується низкою властивостей, серед яких основними є об'єктивність, достовірність, повнота, актуальність, корисність та зрозумілість. У сфері медицини виділяють чотири основні групи інформації: алфавітно-цифрову, візуально-графічну, звукову та комбіновану. Алфавітно-цифрова інформація представлена у вигляді текстових і числових повідомлень, збережених на носіях. Візуально-графічна може бути сірошкальною (наприклад, рентгенограми, томограми) або кольоровою (ендоскопічні зображення, гістологічні зрізи, доплерівські карти тощо). Звукова інформація включає аудіодані, як-от тони серця, судинні шуми, мова пацієнта з патологіями. Комбінована інформація поєднує динамічні візуальні та звукові дані, а іноді й текстові або цифрові елементи [4].

Отже, інформація в медичній сфері розглядається як основний об'єкт правовідносин, що має визначені характеристики, структуру та режим правового регулювання. Вона охоплює широкий спектр відомостей від персональних і медичних до статистичних, екологічних і соціологічних, кожен з яких потребує належного рівня захисту. Особливої уваги набуває медична інформація як конфіденційна, що вимагає обмеженого доступу й обробки відповідно до етичних і правових норм. У науковій площині інформація має такі властивості, як об'єктивність, достовірність, повнота, актуальність, корисність і зрозумілість. У медичній практиці виділяють чотири основні групи інформації алфавітно-цифрову, візуально-графічну, звукову та комбіновану, які забезпечують належний рівень діагностики та лікування. Узагальнене уявлення про види інформації є підґрунтям для ефективного

управління медичними процесами, забезпечення прав пацієнтів та формування прозорої інформаційної взаємодії в галузі охорони здоров'я.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ярославівна Т. Види інформації як об'єкта цивільних правовідносин у сфері медичного обслуговування. Медичне право. 2019. № 1 (23). С. 65–73.
2. Про інформації. Закон України від 02 жовтня 1992 № 2657-XII. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2657-12>.
3. Основи законодавства України про охорону здоров'я. Закон України від 19 листопада 1992 № 2801-XII. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2801-12>
4. Медична інформатика: підручник для студентів медичних ВНЗ: за ред. В.Г. Кнігавка. Харків: ХНМУ, 2015. 240 с.
5. Про захист персональних даних. Закон України від 1 червня 2010 року № 2297-VI. Відомості Верховної Ради України. 2010. № 34. Ст. 481. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>
6. Про доступ до публічної інформації. Закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 32. Ст. 314. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.